

- [Vijesti](#)
- [Vjera](#)
- [Obitelj](#)
- [Kultura](#)
- [Academicus](#)
- [Video](#)
- [Kolumne](#)
- [Misna čitanja](#)
- [Velike teme](#)

DEUS EX MACHINA (4)

Kad narastem bit ću čovjek

Škola ne bi trebala ići ukorak s tehnološkim napretkom kao njegova slijepa službenica, već bi trebala čuvati i hraniti ono najbolje što smo dosad spoznali, ono što je svojstveno samo nama ljudima

Lucija Ćorić

Foto: Shutterstock

„Kad narastem bit ću televizor, kad narastem bit ću TV!“ pjevali su u uvodnom džinglu nekadašnje HRT-ove „Parlaonice“. Te 1992. godine kad se ova emisija počela prikazivati malo je tko mogao očekivati da će za samo dvadesetak godina televizija, tadašnji glavni izvor zabave, kod [mladih generacija postati passé](#), a da će razne aplikacije i društvene mreže postati njihove nove „parlaonice“. No dok je televizija bila dominantan medij kojih sedamdesetak godina, nove društvene mreže dominaciju gube puno većom brzinom. Tako se Facebook danas već pomalo smatra zastarjelim, a Instagramu sve više pada popularnost u korist TikToka.

Čini se da su nove generacije sve zahtjevnije, sve nezasićenije, sve ih je teže zainteresirati. Sve mora biti brzo, odmah, instantno. Njihova je koncentracija smanjena i teško usmjeravaju pažnju na jednu stvar. Izgledno je da sve to ima veze s činjenicom da ti mladi ljudi odrastaju sa široko dostupnim internetom i pametnim telefonima. Ako mi već kod sebe primjećujemo gubitak koncentracije i rastrganost pažnje, kako će tek biti onima kojima je to dio života odmalena? Kako će se to

odraziti (ili se već odražava) na njihovu sposobnost učenja, na njihove izbore, na njihove odnose? Kakav će to utjecaj imati na društvo budućnosti i što u vezi s time treba poduzeti u obrazovnom sustavu? Što će ta djeca biti kad odrastu? Nemamo pojma i ne bavimo se time, bar ne sustavno.

Ako se ponekad i čuju neki pozivi na reformu školstva u svjetlu tehnološkog napretka, to su obično kratkovidna, na ho-ruk rješenja kao što je prijedlog da se djecu već od vrtičke dobi poučava novim tehnologijama kako bismo bili sigurni da će biti spremni za tržište rada. Je li to zaista ono što želimo od škole? Ili bolje rečeno, je li to sve što želimo od obrazovanja?

Pri kraju četvrtog razreda srednje škole jedna naša profesorica išla je od jednog do drugog učenika i predviđala što će on ili ona biti u životu, čime će se baviti. Kako je onima na početku s puno entuzijazma davala vrlo detaljne „prognoze“ koje su ponekad iznenadile i njih i ostale u razredu, tako bi onima pri kraju, kad se već umorila, rekla samo: „Ma, ti možeš biti sve“. To je možda za nju trebao biti kompliment, no sjećam se da su ti učenici većinom bili razočarani jer su vjerojatno dobili dojam da ih je na neki način zaobišla, da ih u četiri godine nije upoznala toliko da opazi neku njihovu izraženu karakteristiku ili talent na temelju koje bi prognozirala što će biti u budućnosti. Ti su se učenici podsvjesno osjećali kao da nisu ništa posebno, jer: „Možeš biti sve“, istovremeno znači i: „Ne moraš biti ništa“.

Današnja djeca odrastaju s toliko slobode, s uvjerenjem koje im se neprestano posreduje preko svih medija, pa čak i obrazovnih institucija, da mogu biti štogod požele. Ta sloboda nije loša sama po sebi, ali netko bi ih trebao naučiti da je odrastanje, kako to naglašava Jordan Peterson, zapravo proces sve većeg ograničavanja: da bismo odabrali jedan put potrebno je sve druge odbaciti. No kako to učiniti kada je pred tobom više mogućih puteva nego što ih je ikada bilo? Nije čudo da mnoge mlade uhvati panika kad trebaju birati nastavak svog obrazovanja ili kad nakon završenog obrazovanja trebaju odlučiti gdje će raditi, u što će se usmjeriti. Ako im se ne pomogne u tome, riskiramo čitavu generaciju sa sindromom Petra Pana – simpatičnog, zabavnog i vječno mladog dječaka koji nikad neće moći donijeti odluku i preuzeti odgovornost. A jedini način da im jedan profesor u tome pomogne jest da ih upozna i zavoli.

Upravo o tome govori „L'Appello“, najnoviji roman talijanskog pisca i profesora klasičnih jezika Alessandra D'Avenie, kod nas poznatog po romanu „[Ono što pakao nije](#)“. Glavni lik tog romana je slijepi profesor koji zavoljevši svoje učenike, ulazi u njihove živote i pomaže im odrasti, što znači otkriti ono što trebaju biti. To čini tako da svakog jutra umjesto uobičajene prozivke (što bi bio jedan od prijevoda naslova romana), na jedan drukčiji način provjerava njihovu prisutnost u razredu. Budući da je slijep, pa ne može vidjeti jesu li zaista tu, on im rukama opipava lica, kao što rade slijepci da bi nekoga upoznali, a od njih traži da osim običnog: „Prisutan!“ kažu i nešto o sebi i svom životu. Na taj način profesor i njegovi učenici izgrade čvrstu povezanost i međusobno povjerenje, a cijela priča preraste u nacionalni apel (što bi bio drugi mogući prijevod naslova tog djela) za reformom škole i obrazovanja općenito.

U tom apelu naglasak nije na tržištu rada, tabletima, e-dnevniku, pametnim aplikacijama ili virtualnom učenju, nego na stvarnoj, a ne samo deklariranoj prisutnosti učenika i profesora, na odnosu povjerenja, na činjenici da svaki od učenika ima svoje posebno, jedinstveno i originalno ja – svoje lice, koje je, ironično, zaista vidio samo jedan slijepac. Koliko je D'Avenia time pogodio u žicu, govori i činjenica da je knjiga prošle godine, kad je izdana, bila bestseler, a da njeno kazališno uprizorenje na YouTubeu trenutno broji preko osamdeset tisuća pogleda.

Tema stvarne prisutnosti u školi nije mogla doći u bolje vrijeme nego što je ovo pandemijsko, kad je nastava na daljinu po prvi put uvedena u osnovnim i srednjim školama na razini čitavih država, a činjenica da ćemo je ovoga tjedna ponovno imati u Hrvatskoj samo pokazuje da će joj se vrlo vjerojatno pribjegavati i u budućnosti.

Budućnost je to za koju se obično govori da njena zanimanja danas još uopće ni ne postoje, a da će mnoga od onih današnjih nestati jer će ljude u njima zamijeniti roboti. Tim paradoksalnije zvuče izjave da je nužno u školama poučavati djecu kako koristiti nove tehnologije, zaboravljajući da će te nove tehnologije sutra već postati zastarjele, a da će umjetna inteligencija svakako biti superiorna u njihovom korištenju. Osim toga, djeca tehnologiju savladavaju puno spretnije i brže od odraslih, pa zaista nema opasnosti da današnja djeca neće znati koristiti najnovije sutrašnje tehnološko čudo.

No postoji opasnost da ta djeca neće više biti sposobna pročitati knjigu, donijeti odluku, imati zdrave i čvrste odnose, zauzeti se za druge, voditi pravi, živi razgovor. Možda te vještine zvuče kao lijepe želje romantičnog idealista, ali tezu da u budućnosti više neće biti toliko važno znanje koliko stavovi zastupa, primjerice, i [Kjell A. Nordstrom](#), švedski ekonomist i znanstvenik, koji je sve samo ne romantični idealist. Karijeru je posvetio proučavanju organizacije u multinacionalnim kompanijama i tvrdi da je znanje sada postalo toliko široko i jednostavno dostupno da ćemo jednostavno morati redefinirati sustav obrazovanja.

No istinsko obrazovanje nikad ni nije trebalo biti samo puko „ulijevanje“ znanja u glave učenika, već je uvijek uključivalo i odgoj, pa su tako škole kod nas definirane kao odgojno-obrazovne ustanove, gdje se odgoj ne bi trebao poimati toliko kao lijepo ponašanje, koliko kao ucijepljenost u konkretnu kulturu, kao spajanje tog znanja s vrijednostima koje želimo prenijeti. Za Aristotela je upravo prenošenje vrijednosti bilo prava svrha obrazovanja.

Škola stoga ne bi trebala ići ukorak s tehnološkim napretkom kao njegova slijepa službenica, već bi trebala čuvati i hraniti ono najbolje što smo dosad spoznali, ono što je svojstveno samo nama ljudima. To ne znači da djecu ne treba poučavati o najnovijim otkrićima i dostignućima, pa i o praktičnim tehnološkim znanjima, ali nemoj svojom smisla naučiti ih koristiti tablet ako ih nismo naučili pisati rukom, razmišljati svojom glavom, prionuti srcem uz nešto ili nekoga. Samo se tako današnja djeca neće morati bojati da će ih u budućnosti zamijeniti roboti, jer kad narastu bit će – ljudi.

*Članak je dio niza „[Deus ex machina – Tehnologija, vjera i društvo](#)“, a objavljen je u sklopu projekta poticanja kvalitetnog novinarstva Agencije za elektroničke medije. Dozvoljeno je prenošenje sadržaja uz objavu izvora i imena Autora.

Objavljeno: 2. studenoga 2021.

- Oznake:
- [#aktualno](#)
- [#Deusexmachina-niz](#)
- [#obrazovanje](#)

Riječ i post
FRA ANTE VUČKOVIĆ
DUHOVNI POTICAJI SRIJEDOM I PETKOM
EKSKLUZIVNO NA PORTALU BITNO.NET

Katolički planer
Dnevno planiranje
Misli svetaca
Ulomci iz Evanđelja
Naruči